

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1112

Vragen van het lid **Gesthuizen** (SP) aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *het bericht dat burgemeesters af willen van kansloze asielzoekers* (ingezonden 11 januari 2017).

Antwoord van Staatssecretaris **Dijkhoff** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 2 februari 2017).

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht dat burgemeesters af willen van kansloze asielzoekers?¹

Antwoord 1

De afgelopen maanden hebben we op verschillende manieren gezien dat er vreemdelingen zijn die op oneigenlijke gronden een beroep doen op het asielrecht. Daarbij veroorzaakt een aantal van hen veel overlast in en rond de opvanglocaties. Dit is voor mij aanleiding geweest om met een pakket maatregelen te komen, om het beleid voor asielzoekers uit veilige landen van herkomst aan te scherpen, in het bijzonder voor hen die zich misdragen. De maatregelen bestaan onder andere uit snellere asielprocedures, snellere Dublinprocedures; minder opvang, eerder in vreemdelingenbewaring stellen, beëindiging van de financiële terugkeerondersteuning, stimuleren van vertrek uit Nederland en een gecoördineerde integrale lokale aanpak.²

Vraag 2

Kleven er volgens u risico's aan het hanteren van de Dublin-afspraken wanneer het gaat om criminele- of overlastveroorzakende groepen of individuen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2

Nee. De Dublinverordening is juist een instrument om asielshoppen tegen te gaan. Dankzij deze verordening heeft de IND de mogelijkheid om een asielverzoek niet in behandeling te nemen indien de asielzoeker bijvoorbeeld al in een ander Dublinland een asielprocedure heeft doorlopen. Tegelijk biedt

¹ «Burgemeesters willen af van kansloze asielzoekers» NOS Nieuwsuur, 04-01-2017 <http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2151471-burgemeesters-willen-af-van-kansloze-asielzoekers.html>

² Kamerstuk 19 637, nrs. 2257 en 2268

de verordening de ruimte om een dergelijk asielverzoek wel in de nationale procedure te behandelen als dat opportuun wordt geacht. Sinds 1 maart 2016 worden de asielaanvragen van asielzoekers uit veilige landen versneld en met voorrang door de IND behandeld (spoor 2 van het sporenbeleid). Dit heeft er inmiddels toe geleid dat nu gemiddeld binnen 10 werkdagen, na aanmelding van de asielzoeker afkomstig uit een veilig land van herkomst, een (negatieve) beslissing op het asielverzoek is genomen. Per 1 augustus 2016 ontvangen ook personen met Dublinindicaties afkomstig uit de Westelijke-Balkan deze snelle inhoudelijke afwijzing van hun asielverzoek, in plaats van een Dublinbeschikking, waarna wordt ingezet op terugkeer. Ten aanzien van asielzoekers uit Marokko en Algerije zou het verkiezen van een snelle inhoudelijke afwijzing boven een Dublinprocedure echter niet opportuun zijn. Het inhoudelijk afwijzen van de aanvraag in Nederland betekent ook dat wij verantwoordelijk worden voor de terugkeer van de vreemdeling. Zoals u bekend werken de Marokkaanse en Algerijnse autoriteiten onvoldoende mee aan in het bijzonder gedwongen terugkeer. Dit laatste is voor het kabinet aanleiding om deze regeringen te benaderen, ook met het oog op het terugnemen van hun onderdanen. Zodra in dit proces de essentiële stappen zijn gezet, zal ik zeker overwegen of het snel inhoudelijk afwijzen van het asielverzoek van een Marokkaan of Algerijn te verkiezen is boven het starten van een Dublinprocedure.

Vraag 3, 4

Welke andere oplossingen zijn er volgens u te vinden voor de EU- en de Schengenlanden in het bijzonder, indien er (grote) risico's kleven aan het hanteren van de Dublin-afspraken in dergelijke gevallen?

Deelt u de mening dat er meer gezamenlijke Europese druk op de landen van herkomst zoals Marokko en Tunesië moet komen om hun onderdanen terug te nemen? Wat gebeurt er al op dit gebied en hoe kan volgens u de druk het beste worden opgevoerd?

Antwoord 3, 4

De meest duurzame oplossing is terugkeer naar het herkomstland. Met verschillende herkomstlanden, m.n. op de Westelijke Balkan en de Kaukasus, zijn hier aanvullende afspraken over gemaakt en verloopt deze samenwerking over het algemeen goed. Zoals bekend zet ik mij samen met collega's in het kabinet er ook voor in om vergelijkbare afspraken te kunnen maken met een aantal Noord-Afrikaanse landen. Met hen voeren wij op basis van onze brede relaties met deze landen een intensieve dialoog, gericht op bestendige samenwerking op het gebied van migratie, nadrukkelijk inclusief medewerking aan gedwongen terugkeer.³

Doordat meerdere landen in Europa worden geconfronteerd met onvoldoende medewerking aan terugkeer en we gezamenlijk meer invloed hebben op herkomstlanden, ligt een gezamenlijke Europese aanpak richting landen van herkomst inderdaad voor de hand. Het zonder meer opvoeren van de druk op herkomstlanden zal niet per definitie altijd leiden tot betere medewerking aan terugkeer. De terugkeerproblematiek is complex en de oorzaken voor knelpunten in de samenwerking verschillen per land. Europa zal daarom per land moeten beoordelen welke aanpak effectief kan zijn en op basis daarvan kiezen voor een inzet waarbij in principe alle instrumenten van de brede relaties kunnen worden ingezet. Naar aanleiding van de besprekingen in de verschillende JBZ-raden maar ook o.a. de Europese Raad van 15 december 2016 zet de Europese Commissie en in het bijzonder de Hoge Vertegenwoordiger van het Gemeenschappelijk Buitenlandbeleid zich hier voor in.⁴ Zo is de Europese Commissie met Tunesië begonnen met de onderhandelingen van een Europese Terug- en Overnameovereenkomst en worden de gesprekken met Marokko hierover hervat. Daarbij wil ik niet verbloemen dat de problematiek rond gedwongen vertrek naar deze landen complex is en een lange geschiedenis kent. Ondanks onze bilaterale en Europese inzet moet er daarom rekening mee worden gehouden dat niet alle knelpunten op het gebied van terugkeer snel kunnen worden weggenomen.

³ Kamerstuk 19 637, nr. 2268

⁴ O.a. Kamerstuk 32 317, nr. 453, Kamerstuk 21 501-20, nr. 1176

Vraag 5

Om hoeveel overlastgevers gaat het en kunt u aangeven wat voor overlast zij veroorzaken?

Antwoord 5

Het COA treedt waar nodig op en houdt in de gaten op welke locaties de overlast speelt en treedt waar nodig in overleg met het lokaal bestuur. Andersom geldt dit ook: indien het lokaal gezag overlast ervaart kunnen zij in contact treden met de vreemdelingenketen. In voorbereiding op de maatregelen rondom de jaarwisseling is gezien hoe groot de groep overlastgevende asielzoekers is. Daarbij is gekeken naar personen die de afgelopen twee jaar overlast hebben gepleegd. Hieruit is het beeld gekomen dat het gaat om enkele honderden overlastgevende asielzoekers. Zoals op 17 januari 2017 aan uw Kamer is gecommuniceerd, is er tijdens de jaarwisseling uiteindelijk 340 maal een vreemdelingrechtelijke maatregel – gebiedsgebod- opgelegd aan overlastgevende asielzoekers. Het soort overlast varieert, maar gaat met name om zaken zoals verbale en non – verbale agressie, geweld tegen personen, intimidatie, bedreiging, vandalisme of diefstal.

Vraag 6

Welke mogelijkheden hebben burgemeesters nu al, los van strafrechtelijke vervolging, om deze overlastgevers aan te pakken?

Antwoord 6

De burgemeester heeft verschillende mogelijkheden om deze overlastgevers aan te pakken. Hij kan maatregelen treffen in het kader van het handhaven van de openbare orde. Op basis van de Gemeentewet kan hij onder andere een gebiedsverbod en/of meldplicht opleggen aan overlastgevende asielzoekers.

Het snel en gericht aanpakken van overlastgevende vreemdelingen, niet alleen strafrechtelijk maar ook vreemdelingrechtelijk en bestuursrechtelijk vraagt om een intensieve samenwerking van de partners in de strafrechtketen, de vreemdelingenketen en het lokaal bestuur. Zoals ik op 13 december aan de Tweede Kamer heb laten weten, is in Groningen en Ter Apel die intensieve samenwerking gerealiseerd met een casusgerichte aanpak. De opzet is dat de overlastgevers vanaf het allereerste moment in het vizier komen van de partijen die in het casuoverleg zitten. Vervolgens zal de overlast tegen worden gegaan door gerichte inzet van de in deze brief beschreven maatregelen. Bijvoorbeeld door versneld afwijzen van het asielverzoek, opleggen van een maatregel door het COA (ontzeggen van opvang), strafrechtelijke inzet en het in vreemdelingenbewaring stellen. Er is sprake van een gecoördineerde integrale lokale aanpak door de strafrechtketen, de vreemdelingenketen en het bestuur. Ik stimuleer deze casusgerichte aanpak op andere plekken in Nederland waar ernstige overlast wordt ervaren, en zeg de medewerking van de vreemdelingenketen daarbij toe.

Vraag 7

Deelt u de mening van de burgemeesters dat er een razendsnelle procedure mogelijk moet zijn voor asielzoekers uit «veilige landen»? Zo ja, zijn daarvoor beleidsveranderingen nodig?

Antwoord 7

Zoals aangegeven in het antwoord op uw vraag 2 hebben we nu al een snelle procedure voor asielzoekers die afkomstig zijn uit veilige landen van herkomst, het zogeheten Spoor 2. Tijdens de begrotingsbehandeling heeft de heer Azmani een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht te verkennen hoe herhaalde aanvragen en asielaanvragen van migranten afkomstig uit veilige landen sneller, met als uitgangspunt binnen één dag, afgedaan kunnen worden.⁵ Over de wijze van uitwerking van deze motie zal ik u zo spoedig mogelijk informeren.

⁵ Kamerstuk, 34 550 VI, nr. 47